

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*septembrie 2003
(version roumaine)*

Document de informare
al Grefierului Curții Europene a Drepturilor Omului

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
Istoric, organizare și procedură

I. CADRUL ISTORIC

A. Convenția Europeană a Drepturilor Omului din 1950

1. Convenția pentru protecția Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale a fost elaborată în cadrul Consiliului Europei. Ea a fost deschisă pentru semnare la Roma pe data de 4 noiembrie 1950 și a intrat în vigoare în septembrie 1953. Obiectivul autorilor a fost de a face primii pași pentru implementarea colectivă a unor drepturi enunțate în Declarația Universală a Drepturilor Omului din 1948 adoptată de Organizația Națiunilor Unite.

2. Pe lângă consacrarea unei serii de drepturi și libertăți civile și politice¹, Convenția a prevăzut și un sistem de aplicare a obligațiilor asumate de statele contractante. Trei instituții au fost create în acest sens: Comisia Europeană a Drepturilor Omului (înființată în 1954), Curtea Europeană a Drepturilor Omului (înființată în 1959) și Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, ultimul organ fiind alcătuit din miniștrii afacerilor externe ai statelor membre sau reprezentanții lor.

3. Conform textului inițial al Convenției, puteau fi introduse plângeri împotriva statelor contractante de către alte state contractante sau de către reclamanți individuali (persoane fizice, grupuri de persoane sau organizații neguvernamentale). Recunoașterea dreptului de recurs individual era totuși facultativă și acest drept nu putea fi invocat decât împotriva statelor care îl recunoscuseră (recunoașterea acestui drept a devenit ulterior obligatorie în virtutea Protocolului nr. 11 la Convenție - a se vedea paragraful 6 de mai jos).

Plângerile făceau obiectul unei examinări prealabile de către Comisie, care se pronunța asupra admisibilității lor și care stătea apoi la dispoziția părților în vederea reglementării amiabile a cazului. În caz de eșec, Comisia redacta un raport prin care stabilea faptele și își exprima opinia cu privire la fondul cauzei. Raportul se transmitea Comitetului de Miniștri.

4. Dacă statul împotriva căruia era îndreptată plângerea accepta jurisdicția obligatorie a Curții, Comisia și/sau orice stat contractant interesat dispunea de o perioadă de trei luni după transmiterea

¹ A se vedea anexa I pentru lista de titluri a articolelor normative.

raportului către Comitetul de Miniștri pentru a aduce cazul în fața Curții în vederea unei hotărâri obligatorii, finale. Persoanele fizice nu aveau dreptul să sesizeze Curtea.

Dacă o cauză nu era deferită Curții, Comitetul de Miniștri hotăra dacă a avut loc o încălcare a Convenției și, dacă era cazul, acorda satisfacție echitabilă victimei. Comitetul de Miniștri era responsabil, de asemenea, de supervizarea executării hotărârilor Curții.

B. Evoluțiile ulterioare

5. De la intrarea în vigoare a Convenției au fost adoptate treisprezece Protocoale. Protocoalele nr. 1, 4, 6, 7, 12¹ și 13 la Convenție au adăugat și alte drepturi și libertăți celor garantate prin Convenție, iar Protocolul nr. 2 a conferit Curții puterea de a da avize consultative. Protocolul nr. 9 a dat posibilitatea reclamanților persoane fizice să înainteze cererile lor Curții, sub rezerva ratificării lui de către statul pârât și acceptarea de către un comitet de selectare. Protocolul nr. 11 a restructurat mecanismul de control (vezi mai jos). Celelalte protocoale se refereau la organizarea instituțiilor Convenției și la procedura în fața acestora.

6. Începând cu anul 1980, datorită creșterii constante a numărului de cauze aduse în fața instituțiilor Convenției, a devenit mult mai dificil să se mențină durata procedurilor în limite acceptabile. Problema a fost agravată prin aderarea noilor state contractante începând cu anul 1990. Numărul de cereri înregistrate anual la Comisie a crescut de la 404 în 1981 la 4 750 în 1997. Pe de altă parte, tot în 1997 numărul de dosare neînregistrate sau înregistrate provizoriu la Comisie a crescut la peste 12 000. În cazul Curții, statistica a reflectat o situație similară, cu un număr de cazuri înaintate anual crescând de la 7 în 1981 la 119 în 1997.

Numărul în creștere de cazuri a dus la dezbateri asupra necesității reformării mecanismului de control creat de Convenție, care a condus la adoptarea Protocolului nr. 11 la Convenție. Scopul urmărit a fost de a simplifica structura pentru a scurta durata procedurii și, în același timp, de a consolida caracterul judiciar al sistemului, făcându-l pe deplin obligatoriu și abolind rolul decizional al Comitetului de Miniștri.

Intrat în vigoare la 1 noiembrie 1998, acest protocol a înlocuit Curtea și Comisia care funcționau discontinuu cu o Curte unică și permanentă. Comisia a continuat, pentru o perioadă tranzitorie de un an (până la 31 octombrie 1999), să instrumenteze cererile pe care le declarase admisibile până la data respectivă.

7. În decursul celor trei ani care au urmat datei la care a intrat în vigoare Protocolul nr. 11, numărul de cereri înregistrate pe rolul Curții a crescut în mod considerabil. Astfel, de la 5 979 cereri înregistrate în 1998, numărul lor a crescut la 13 858 în 2001, reprezentând o creștere de aproximativ 130 %. Preocupările privitoare la capacitatea Curții de a trata acest volum în creștere de cereri au condus la solicitări de resurse suplimentare și la speculații cu privire la necesitatea unei noi reforme.

Conferința ministerială pe tema Drepturilor Omului, care s-a ținut la Roma în perioada 3-4 noiembrie 2000 pentru a marca 50 de ani de la deschiderea spre semnare a Convenției, a inițiat un proces de reflecție asupra reformei sistemului. În noiembrie 2002, ca urmare a Declarației ministeriale privind “Curtea Drepturilor Omului pentru Europa”, delegații miniștrilor au dat mandat Comitetului director pentru Drepturile Omului (CDDO) să elaboreze un ansamblu de propuneri

---

¹ Acest Protocol va intra în vigoare după ratificarea de către 10 state contractante.

concrete și coerente, în special de măsuri susceptibile de a fi puse în aplicare fără întârziere și fără eventuale amendamente la Convenție.

II. CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

A. Organizarea Curții

8. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, instituită prin Convenție în forma ei amendată de Protocolul nr. 11, este alcătuită dintr-un număr de judecători egal cu cel al statelor contractante (la acest moment 46²). Nu există nici o restricție în ceea ce privește numărul de judecători de aceeași naționalitate. Judecătorii sunt aleși de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei pentru un termen de șase ani. Mandatul a jumătate dintre judecătorii aleși la primele alegeri a expirat după trei ani, astfel încât să se asigure reînnoirea mandatului unei jumătăți dintre judecători la fiecare trei ani.

Judecătorii își exercită funcțiile la Curte în nume propriu și nu reprezintă nici un stat. Ei nu se pot angaja în nici o activitate incompatibilă cu independența sau imparțialitatea lor sau cu cerințele unei funcții permanente. Mandatul lor expiră la atingerea vârstei de șaptezeci de ani.

Curtea plenară își alege președintele, doi vicepreședinți și doi președinți de secțiune pentru o perioadă de trei ani.

9. Conform Regulamentului său, Curtea este împărțită în patru secțiuni, a căror componență, stabilită pentru trei ani, trebuie să fie echilibrată atât din punct de vedere geografic, cât și al reprezentării sexelor, ținându-se cont, în același timp, de diferitele sisteme de drept ale statelor contractante. Două secțiuni sunt prezidate de vice-președinții Curții, iar celelalte două secțiuni sunt prezidate de președinții de secțiune. Președinții de secțiuni sunt asistați și, atunci când este necesar, sunt înlocuiți de vicepreședinții de secțiune, aceștia din urmă fiind aleși de către secțiuni.

10. În cadrul fiecărei secțiuni sunt create comitete din trei judecători pentru o perioadă de douăsprezece luni.

11. În fiecare secțiune sunt constituite camere în componența cărora intră șapte membri după principiul rotației, președintele secțiunii și judecătorul ales din statul în cauză fiind prezenți de drept. Dacă acesta din urmă nu este membru al secțiunii, judecă în calitate de membru de drept al camerei. Membrii secțiunii care nu sunt membri titulari ai camerelor, judecă în calitate de membri supleanți.

12. Marea Cameră este alcătuită din șaptesprezece judecători. Președintele, vicepreședinții și președinții de secțiuni sunt membri de drept ai Marii Camere.

---

² A se vedea lista judecătorilor în anexa II.

B. Procedura în fața Curții

1. Chestiuni generale

13. Orice stat contractant (cerere statală) sau persoană care pretinde a fi victima unei încălcări a Convenției (cerere individuală) poate depune direct la Curtea de la Strasbourg o cerere prin care invocă o încălcare de către un stat contractant a unuia dintre drepturile garantate prin Convenție. O notă informativă pentru reclamânți și formulare de cereri pot fi obținute de la Grefă.

14. Procedura în fața noii Curți Europene a Drepturilor Omului este contradictorie și publică. Audiențele, care nu se țin decât într-un număr redus de cazuri, sunt publice, cu excepția cazurilor când camera/Marea Cameră ia o altă decizie în situații excepționale. Memoriile și alte documente înaintate Grefei Curții de către părți sunt, în principiu, accesibile publicului.

15. Reclamânții individuali își pot prezenta ei înșiși cazul în fața Curții, dar o reprezentare făcută de un avocat este recomandată, și, în marea majoritate a cazurilor, chiar cerută expres, odată ce cererea a fost comunicată guvernului în cauză. Consiliul Europei a pus în practică un sistem de asistență juridică pentru reclamânții care nu dispun de suficiente mijloace materiale pentru a fi reprezentați în fața Curții de către un avocat.

Reclamânții individuali pot înainta ei înșiși cererile, dar se recomandă să fie reprezentați de un avocat, și chiar se cere acest lucru pentru audiențe sau din momentul în care cererea a fost declarată admisibilă. Consiliul Europei a elaborat un sistem de acordare a asistenței juridice pentru reclamânții care au resurse insuficiente.

16. Limbile oficiale ale Curții sunt franceza și engleza, dar cererile pot fi scrise în una din limbile oficiale ale statelor contractante. Odată ce cererea a fost declarată admisibilă, una dintre limbile oficiale ale Curții trebuie să fie utilizată, cu excepția cazurilor când președintele camerei/Marii Camere va autoriza utilizarea în continuare a limbii în care s-a făcut cererea.

2. Procedura referitoare la admisibilitate

17. Fiecare cerere individuală este repartizată unei secțiuni, al cărei președinte numește un raportor. După o examinare prealabilă a cauzei, raportorul decide dacă aceasta trebuie examinată de un comitet alcătuit din trei membri sau de o cameră.

18. Un comitet poate, în unanimitate, să declare o cerere inadmisibilă sau să o radieze de pe rolul Curții când o astfel de decizie poate fi luată fără vreo altă examinare.

19. În afară de cererile care le sunt atribuite în mod direct de către raportori, camerele judecă și cererile individuale care nu au fost declarate inadmisibile de către un comitet alcătuit din trei membri, precum și cererile statale. Camerele se pronunță atât asupra admisibilității, cât și asupra fondului cauzelor, în general prin decizii separate sau, când este cazul, prin decizii unice privind mai multe cauze.

20. Camerele pot în orice moment să-și decline competența în favoarea Marii Camere atunci când cauza ridică o problemă importantă relativă la interpretarea Convenției sau când soluționarea unei chestiuni ar putea fi în contradicție cu o hotărâre luată anterior de către Curte, cu excepția cazurilor când una dintre părți se opune într-un interval de o lună, începând de la notificarea intenției camerei de declinare a competenței.

21. Prima fază a procedurii este în general scrisă, chiar dacă uneori camera poate lua decizia de a ține o audiență publică, caz în care se vor face, de asemenea, referiri la fondul cauzei.

22. Hotărârile camerei referitoare la admisibilitate, care sunt luate prin majoritate de voturi, trebuie să fie motivate și făcute publice.

3. Procedura referitoare la fond

23. După ce camera a decis să admită cererea, ea poate invita părțile să prezinte probe suplimentare și să depună observații scrise, inclusiv o eventuală cerere pentru satisfacție echitabilă din partea reclamantului. Dacă în faza de examinare a admisibilității cererii nu s-a ținut o audiență, ea poate să decidă organizarea unei audiențe cu privire la fondul cauzei

24. Președintele camerei poate, în interesul unei administrări corecte a justiției, să invite sau să autorizeze orice stat contractant, care nu este parte la procedură, sau orice persoană interesată, alta decât reclamantul, să depună observații scrise, și, în circumstanțe excepționale, să ia parte la audiență. Un stat contractant, al cărui cetățean este un reclamant într-o cauză, poate interveni de drept.

25. În timpul procedurii referitoare la fond, negocierile purtate în vederea asigurării unei reglementări amiabile pot fi purtate prin intermediul Grefierului. Negocierile sunt confidențiale.

4. Hotărârile

26. Camerele hotărăsc cu majoritate de voturi. Orice judecător care a luat parte la examinarea dosarului are dreptul să anexeze la hotărâre fie opinia sa separată concordantă sau disidentă, fie o simplă declarație de disociere.

27. Într-un termen de trei luni de la adoptarea hotărârii de către cameră, oricare dintre părți poate cere retrimiteră cauzei în fața Marii Camere, dacă prin aceasta se ridică o problemă gravă relativă la interpretarea sau la aplicarea Convenției, ori a protocoalelor sale, sau o problemă gravă cu caracter general. Astfel de cereri sunt examinate de un colegiu al Marii Camere format din cinci judecători din care fac parte Președintele Curții, președinții de secțiuni, cu excepția președintelui secțiunii căreia îi aparține camera ce a luat hotărârea, precum și un alt judecător ales prin rotație dintre judecătorii care nu erau membri ai camerei inițiale.

28. O hotărâre a unei camere devine definitivă la expirarea termenului de trei luni sau mai devreme dacă părțile declară că nu au intenția de a cere retrimiteră cauzei la Marea Cameră, ori în cazul în care colegiul de cinci judecători a respins cererea de retrimiteră în fața Marii Camere.

29. În cazul în care colegiul acceptă cererea, Marea Cameră se pronunță printr-o hotărâre, luată cu majoritate de voturi, care este definitivă.

30. Toate hotărârile definitive ale Curții sunt obligatorii pentru statele pârâte în cauză.

31. Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei este responsabil de supervizarea executării hotărârilor. El trebuie să verifice dacă statele, în privința cărora Curtea a hotărât că au încălcat Convenția, au luat măsurile necesare pentru a îndeplini obligațiile specifice sau generale ce decurg din hotărârile Curții.

5. Avize consultative

32. Curtea poate, la cererea Comitetului de Miniștri, să dea avize consultative cu privire la problemele de drept ce țin de interpretarea Convenției și a Protocoalelor.

Decizia Comitetului de Miniștri de a cere Curții un aviz consultativ este adoptată cu majoritate de voturi.

33. Cererile de avize consultative sunt examinate de Marea Cameră, care le adoptă cu majoritate de voturi. Orice judecător poate anexa la acestea opinia sa separată - concordantă sau disidentă - sau o simplă declarație de dezacord.

ANEXA I

Titlurile articolelor normative ale Convenției Europene

Convenția din 1950

Articolul 2	Dreptul la viață
Articolul 3	Interzicerea torturii
Articolul 4	Interzicerea sclaviei și a muncii forțate
Articolul 5	Dreptul la libertate și la siguranță
Articolul 6	Dreptul la un proces echitabil
Articolul 7	Nici o pedeapsă fără lege
Articolul 8	Dreptul la respectarea vieții private și de familie
Articolul 9	Libertatea de gândire, de conștiință și religie
Articolul 10	Libertatea de exprimare
Articolul 11	Libertatea de întrunire și de asociere
Articolul 12	Dreptul la căsătorie
Articolul 13	Dreptul la un recurs efectiv
Articolul 14	Interzicerea discriminării

Protocolul nr. 1

Articolul 1	Protecția proprietății
Articolul 2	Dreptul la instruire
Articolul 3	Dreptul la alegeri libere

Protocolul nr. 4

Articolul 1	Interzicerea privării de libertate pentru datorii
Articolul 2	Libertatea de circulație
Articolul 3	Interzicerea expulzării propriilor cetățeni
Articolul 4	Interzicerea expulzării colective de străini

Protocolul nr. 6

Articolul 1	Abolirea pedepsei cu moartea
-------------	------------------------------

Protocolul nr. 7

Articolul 1	Garanții procedurale în cazul expulzării străinilor
Articolul 2	Dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală
Articolul 3	Dreptul la despăgubiri în caz de eroare judiciară
Articolul 4	Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori
Articolul 5	Egalitatea între soți

Protocolul nr. 12¹

Articolul 1	Interzicerea oricărei forme de discriminare
-------------	---

---

¹ Acest Protocol va intra în vigoare după ratificarea de către 10 state contractante.

Protocolul nr. 13

Articolul 1 Abolirea pedepsei cu moartea (în toate circumstanțele)

ANEXA II
COMPONENȚA CURȚII¹

(în ordinea de precădere)

9 februarie 2005

Dl. Luzius WILDHABER, președinte	(elvețian)
Dl. Christos ROZAKIS, vice-președinte	(grec)
Dl. Jean-Paul COSTA, vice-președinte	(francez)
Sir Nicolas BRATZA, președinte de secțiune	(britanic)
Dl. Boštjan ZUPANČIČ, președinte de secțiune	(sloven)
Dl. Giovanni BONELLO	(maltez)
Dl. Lucius CAFLISCH	(elvețian) ²
Dl. Loukis LOUCAIDES	(cipriot)
Dl. Ireneu CABRAL BARRETO	(portughez)
Dl. Riza TÜRMEŊEN	(turc)
Dna Françoise TULKENS	(belgiancă)
Dl. Corneliu BÎRSAN	(român)
Dl. Peer LORENZEN	(danez)
Dl. Karel JUNGWIERT	(ceh)
Dl. Volodymyr BUTKEVYCH	(ucrainean)
Dl. Josep CASADEVALL	(andoran)
Dna Nina VAJIĆ	(croată)
Dl. John HEDIGAN	(irlandez)
Dl. Matti PELLONPÄÄ	(finlandez)
Dna Margarita TSATSA-NIKOLOVSKA	(cetățeană a fostei Republici Iugoslave Macedonia)
Dl. András BAKA	(ungur)
Dl. Rait MARUSTE	(estonian)
Dl. Kristaq TRAJA	(albanez)
Dna Snejana BOTOCHAROVA	(bulgăroaică)
Dl. Mindia UGREKHELIDZE	(georgian)
Dl. Anatoly KOVLER	(rus)
Dl. Vladimiro ZAGREBELSKY	(italian)
Dna Antonella MULARONI	(San-Marino)
Dna Elisabeth STEINER	(austriacă)
Dl. Stanislav PAVLOVSKI	(moldovean)
Dl. Lech GARLICKI	(polonez)
Dl. Javier BORREGO BORREGO	(spaniol)
Dna Elisabet FURA-SANDSTRÖM	(suedeză)
Dna Alvina GYULUMYAN	(armeană)
Dl. Khanlar HAJIYEV	(azer)
Dna Ljiljana MIJOVIĆ	(cetățeană a Bosniei și Herțegovinei)
Dl. Dean SPIELMANN	(luxemburghez)
Dna Renate JAEGER	(Germania)
Dl. Egbert MYJER	(olandez)
Dl. Sverre Erik JEBENS	(norvegian)
Dl. David Thór BJÖRGVINSSON	(islandez)
Dna Danutė JOČIENĖ	(lituaniană)
Dl. Ján ŠIKUTA	(slovac)
Dl. Dragoljub POPOVIĆ	(cetățean al Serbiei și Muntenegrului)
Dl. Paul MAHONEY, grefier	(britanic)
Dl. Erik FRIBERGH, grefier adjunct	(suedez)

¹ Postul de judecător pentru Letonia este vacant.

² Ales judecător pentru Liechtenstein.